

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Αγγλικών Σπουδών

Γλωσσολογική Εταιρεία Κύπρου
Kıbrıs Dilbilim Derneği
The Cyprus Linguistics Society

Ανάπτυξη γλωσσικών πόρων για την κυπριακή ελληνική: προκλήσεις και προοπτικές

Σπύρος Αρμοστής

Πανεπιστήμιο Κύπρου

3η ημερίδα του Ευρωπαϊκού Συντονισμού Γλωσσικών Πόρων (ELRC)

«Αναδιαμόρφωση της πολύγλωσσης Ευρώπης: Γλωσσοκεντρική τεχνητή νοημοσύνη»

Περιεχόμενα ομιλίας

- ❖ Βασικές πληροφορίες για την κυπριακή
 - κοινωνιογλωσσική κατάσταση κυπριακής
 - έλλειψη γλωσσικής τυποποίησης
 - έλλειψη ορθογραφικής τυποποίησης
- ❖ Γλωσσικοί πόροι κυπριακής ελληνικής
 - λεξικά
 - πληκτρολόγια
 - διορθωτές
 - άλλες τεχνολογίες
- ❖ Προοπτικές

Το πολύγλωσσο (και πολυγραφικό) μωσαϊκό της Κύπρου

- ❖ κυπριακή ελληνική:
Ίνταμπου κάμνεις;
- ❖ κυπριακή τουρκική:
Napan? / Napañ?
- ❖ δυτική αρμενική:
Ինչպե՞ս ես:
(Inchbes es?)
- ❖ κυπριακή αραβική:
Aş pitsáy?
- ❖ κυπριακή νοηματική γλώσσα:
- ❖ κοινή νέα ελληνική:
Τι κάνεις;
- ❖ πρότυπη τουρκική:
Nasilsin?
- ❖ ανατολική αρμενική:
Ո՞ւց ես
(Vonts es?)
- ❖ αραβική:
كيف حالك?
(kayfa ḥālak?)
- ❖ ελληνική νοηματική γλώσσα:

**κυπριακή ελληνική
(Cypriot Greek)
κυπριακά**

πόροι:

λεξικά, πληκτρολόγια, ορθογράφοι,
συνθέτες φωνής (text-to-speech)...

Γραφή κυπριακής;;;

Γράφεται η κυπριακή;!

Οι παλαιότερες μαρτυρίες της σύγχρονης κυπριακής ελληνικής

❖ Νομικά κείμενα:

➤ Ασίζες – (14^{ος} αι.)

- μετάφραση γαλλικού νομικού κειμένου στην κυπριακή της εποχής

θίν του και ηύραμέν τον όλομάκελλον, και έρωτήσαμέν τον, ά-
πόθεν ένι αύτόν τò αϊμαν; και είπέν μας | ότι έσφαξεν ά' χτη-φ
νόν » · τò δίκαιον κρίνει και κελεύει ότι αύτός ούκ έστιν ένο-
χος εκείνου του φόνου διατί επήγαινεν έξώστρατα, ούδέ διατί
εύρέθην τò σπαθίν του όλομάκελλον, άν ούκ έχη έτερον περίτ-
του παρά αύτό τò έλαλήθην· άμμέ καλά κελεύει τò δίκαιον

Η Κύπρος, η Κρήτη και η Αναγεννησιακή λογοτεχνία

❖ Τα πρώτα δείγματα νεοελληνικής λογοτεχνίας με αναγεννησιακά στοιχεία ήταν γραμμένα σε διάλεκτο:

- στην κρητική ελληνική
 - κρητική λογοτεχνία της ακμής
- στην κυπριακή ελληνική
 - Κυπριακά ερωτικά ποιήματα

πέλο μορο -
Επί πορεύει δάσος εμμο ποδία
αφρατακου τιν γέλα μερό ποτ ποιαδία
μελο δαυριού πρξινοτ θναδίαθο
απολομο κιοτα πο κηκίζον κηκίβοδε
Απόλυτη εφεφελον μορμη πο δαδία
ζακιάς ποτ κηκίβοδε πο κηκίβοδε
οκίμοτοιο κηκίβοδε πο δαδία
σημειωδία σε αφορον πο κηκίβοδε
ωί κηκίβοδε πο δαδία πο δαδία
πο ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ
ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ ποτ

Χαρακτηριστικά της κυπριακής ελληνικής: Πριν το 1974

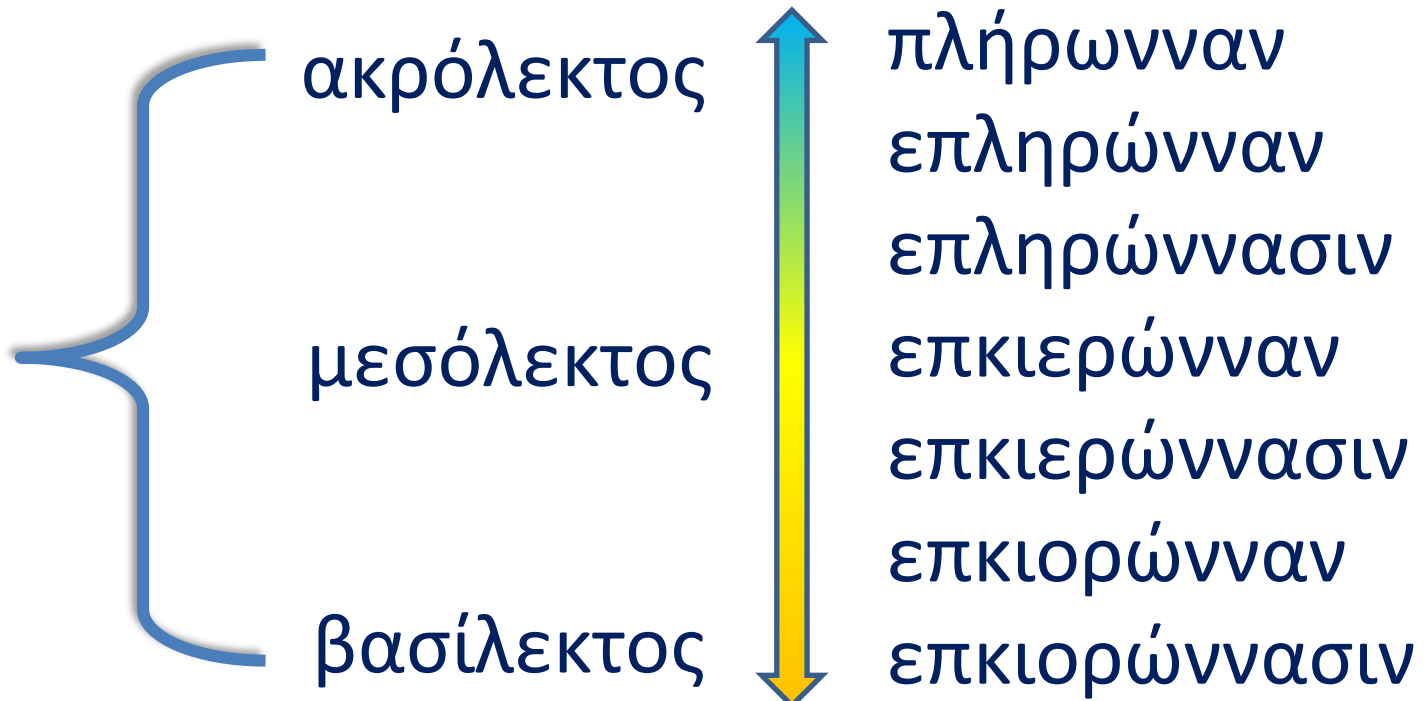
- ❖ 18 υποποικιλίες της κυπριακής
- ❖ Σήμερα: ανάμιξη πληθυσμών, ισοπέδωση των υποποικιλιών
- ❖ Ανάδυση κυπριακής κοινής

Το κοινωνιογλωσσολογικό προφίλ της Κύπρου:

Κοινωνική διγλωσσία – Γλωσσική διμορφία

ΚΝΕ { πληρώνανε
πλήρωνα

κυπριακή
ελληνική

Γλωσσικό Συνεχές (Linguistic Continuum) (Terkourafi, 2005; Tsiplakou et al, 2006)

Παραγωγή γραπτού λόγου στην κυπριακή ελληνική

- ❖ Μη τυποποιημένη γλωσσική ποικιλία ⇒ δεν υπάρχει ομοιογένεια στο σύστημα γραφής της κυπριακής ελληνικής (ειδικά όσον αφορά φθόγγους που δεν υπάρχουν στην ΚΝΕ).
- ❖ Σε φιλολογικά πιο ευαισθητοποιημένα περιβάλλοντα, (όπως στη διαλεκτική λογοτεχνία και λεξικογραφία), φαίνεται να υπάρχουν συστηματικοί τρόποι γραφής της κυπριακής ελληνικής:
 - Συγκροτημένο σύστημα γραφής σε κάθε εκδομένο έργο
 - Δεν υπάρχει ομοιομορφία ανάμεσα στα διάφορα έργα

Παραγωγή γραπτού λόγου στην κυπριακή ελληνική

- ❖ Παρόλα αυτά, υπάρχουν κάποιες αρχές που είναι κοινές ανάμεσα σε όλα σχεδόν τα εκδομένα έργα:
 - Χρήση του ελληνικού αλφαβήτου (και ίσως κάποιων διακριτικών).
 - Μη χρήση χαρακτήρων από άλλα αλφάβητα ή δημιουργία νέων γραφημάτων.

Θεωρητικό πλαίσιο

❖ Ένα σύστημα γραφής αποτελείται από:

1. το **σημειολόγιο** (signary) που χρησιμοποιεί («αλφάβητο» και άλλοι χαρακτήρες)
2. τις **ορθογραφικές συμβάσεις** που καθορίζουν τις αντιστοιχίες ανάμεσα στη γραφή και στη γλώσσα.

Daniels, Peter, & William Bright (eds.) (1996: xlv) *The World's Writing Systems*. New York: Oxford University Press.

- ## ❖ Κάθε σύστημα γραφής παρουσιάζει εσωτερική οργάνωση καθώς και συστηματικότητα ως προς την αντιστοιχία του με τη γλώσσα.

Δημιουργία συστημάτων γραφής για μη γραφόμενες γλωσσικές ποικιλίες

- ❖ Ποιο γραφηματολόγιο (script) είναι καλό να επιλεγεί;
- ❖ Πώς θα τροποποιηθεί το γραφηματολόγιο (script) ώστε να καταλήξουμε σε ένα αλφάβητο (και σε άλλους χαρακτήρες, π.χ. στίξης);
- ❖ Ποιες θα είναι οι ορθογραφικές συμβάσεις;
 - Φωνητική πληροφορία;
 - Φωνολογική πληροφορία;
 - Μορφολογική πληροφορία;
 - Ιστορική/Ετυμολογική πληροφορία;

Σύμφωνα της κυπριακής που δεν υπάρχουν στην κοινή νέα ελληνική

- ❖ Μεταφασνιακά της κυπριακής:
 - «φατζές» [faˈtʃes] (=“φακές”)
 - «φατσίες» [faˈtʃʰi:es] (=“χτυπήματα”)
 - «ντζίζω» [ˈndʒiz:ɔ] (=“αγγίζω”)
 - «σέριν» [ˈʃerɪn] (=“χέρι”)
 - «σσύλλος» [ˈʃ:il:os] (=“σκύλος”)
 - «ρύζια» [ˈriʒ:a] (=“ρύζια”)

Τα μεταφατνιακά σύμφωνα της κυπριακής

- ❖ Διαφορετικοί συγγραφείς χρησιμοποιούν διαφορετικές συμβάσεις:
 - π.χ. για το [ʃ]: σι, ṡ, ṣ, ṱ, ṱ̄, σ', σ.
 - ❖ Τη λέξη [tʃe] “και” μπορούμε να τη βρούμε στα διαλεκτικά λεξικά και σε άλλες δημοσιεύσεις με διαφορετικούς τρόπους:
 - [tʃe]: τζαι, τζ̄αι, τζ̄ιαι, τṡαι, τṱαι, τ̄σ̄ιαι, k̄αι.
 - ❖ Σε ανεπίσημες περιστάσεις, αυτή η λέξη μπορεί να γραφτεί με διάφορες περιστασιακές λύσεις :
 - [tʃe]: jαι, djαι, chαι...
- ⇒ Έλλειψη τυποποίησης

Απόδοση των μεταφατνιακών συμφώνων της κυπριακής

Γιαγκουλλής 1997	Γιαγκουλλής 2005	Χατζηιωάννου	Παπαγγέλου
τειῥιόν	τειῥιόν	τειῥιόν	τειῥιόν
ῥῥιος	ῥῥιος	ῥῥιός	ῥῥιός
ῥῥέπω	ῥῥέπω	ῥῥέπω	ῥῥέπω
ῥερεπέτιν	ῥερεπέτιν	ῥερεπέτιν	ῥερεπέτιν

Παπαδήμα, Α. & Μ. Καφαρίδου (2008). Τυπογραφικές συμβάσεις για την οπτική απόδοση των ήχων της Κυπριακής διαλέκτου. *Υφέν, Βήμα για την Τυπογραφία* 7: 55–69.

Απόδοση των μεταφασνιακών συμφώνων της κυπριακής

τζέρ(ρ)ατον το →
ἤερ(ρ)ατον, Ο:οε
μεσοτζέρρατον το →
μεσοἤέρρατον, Ο:οε
ἤερ(ρ)ατον το, Ο:οε
ἤέρρατον το, Ο:οε
μεσοἤέρρατον το, Ο:οε
τῆέρρατον το → ἤέρρατον,
Ο:οε

ἤέρρατον το, Ο:οε
ξυλοκέρατον το, Ο:οε
τζέρρατον το → ἤέρρατον,
Ο:οε

Συμεωνίδης, Χ. Π. (2014): *Αντίστροφο λεξικό της κυπριακής διαλέκτου*.
Λευκωσία: Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου. 280 σ.

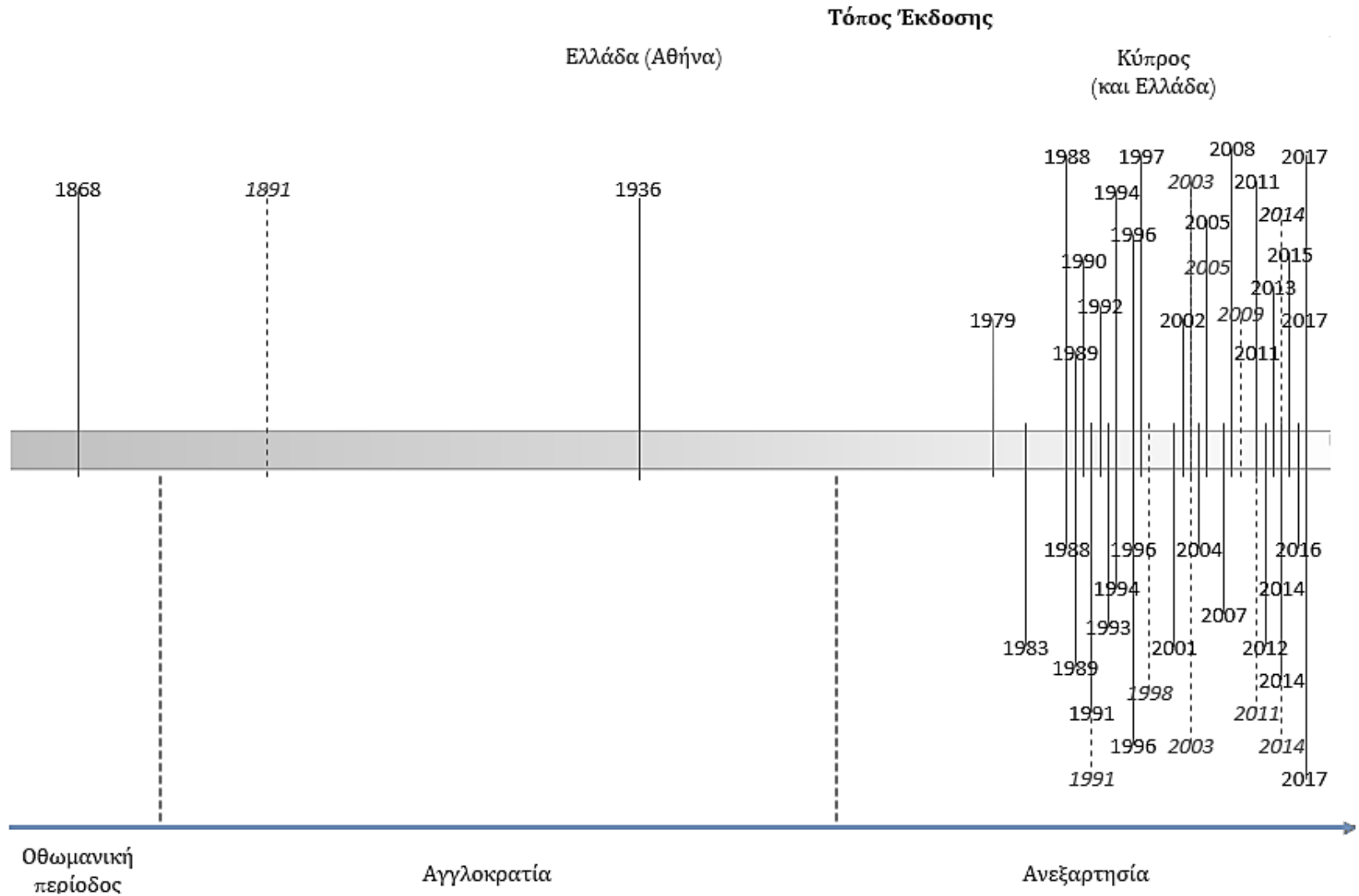
Σύστημα γραφής της κυπριακής

- ❖ Σύστημα γραφής που ακολουθούν τα λεξικά Γιαγκουλλή, Χατζηιωάννου και Κυπρή αποτελεί τη νόρμα για σοβαρές εκδόσεις

ΑΒΓΔΕΖ **Ζ** Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ **Ξ** Ο Π Ρ Σ **Σ** Τ Υ Φ Χ Ψ **Ψ** Ω

α β γ δ ε ζ **ζ** η θ ι κ λ μ ν ξ **ξ** ο π ρ σ ς **σ** **ς** τ υ φ χ ψ **ψ** ω

Λεξικά της κυπριακής ελληνικής

Κατσογιάννου, Μαριάννα & Αρμωστής, Σπύρος (2019). Διαλεκτική λεξικογραφία στην Κύπρο: Προκλήσεις και προοπτικές. Στο Κάρλα, Γ., Μανωλέσσου, Ι., & Παντελίδης, Ν. (επιμ.): *Λέξεις: Τιμητικός τόμος για την Χριστίνα Μπασέα – Μπεζαντάκου*, σ. 187–210. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

[tʃe'ɲa] “πόνος σαν σουβλιά”

Κατσογιάννου (2010: 181): «Τεχνητή διόγκωση»

13 αλλόγραφα
σε 7
διαφορετικές
(και όχι
απαραίτητα
διαδοχικές)
σελίδες!

κεγκιά (ή) : κεντριά, κέντρισμα, κέντριση, κεντιά, "σουβλιά", "σουβλαρός πόνος" (βλ. "κεντιά")
s.f. stabbing/shooting pain, stitch, spur, piercing with a sharp instrument

κεντιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
κενκιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
κεντζιά (ή) : βλ. "κεγκιά"

κεντιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
κεντιές (οί) : βλ. "κεντιά"
τζεγγιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
τζεγκιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
τζενκιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
τζεντιά (ή) : βλ. "κεντιά"
τζεντιές (οί) : βλ. "κεντιές"
τσεγγιά (ή) : βλ. "κεγκιά"
τσεγκιά (ή) : βλ. "κεγκιά"

Πληθυντικός!

← Λεξικό Παπαγγέλου 2001
(37000 καταχωρήσεις)

τζεγκιά, ή, άλγηδών. Ρ. τζεγκιούμαι.

Γλωσσάριο Ξ. Φαρμακίδη 1983
(4700 καταχωρήσεις)

τζεγκιά, η [μεσν. κεντέα < αρχ. κεντώ]
διαπεραστικός πόνος.

Λεξικό Γιαγκουλλή 2005
(17000 καταχωρήσεις)

τζεγκιά ή, πόνος. Ἡ λ. ἀπὸ τὸ κεντιά οὖσ.
ἀπὸ τὸ ἀρχ. κεντέω-ῶ = κεντριζω. Ἀπὸ
τὸ κεντιά>κεντιγιά>τζεγκιά με τροπή τῆς
κατάλ. -ντιγιά>γκιά.

Λεξικό Χατζηγιάννου 1996
(3200 καταχωρήσεις)

Η εποχή των διαδικτυακών λεξικών

- ❖ Βικιπριακά (ή Γουικιπριακά): το πρώτο διαδικτυακό λεξικό της κυπριακής ελληνικής
<http://wikipriaka.com/>

ιμίς

ιμίς [imish] as if (ρήμα) *τούρκικα imiş (τουρκ.) = τάχα ιμπρίκι [imbriki] coffee pot (ουσιαστικό) τουρκικά ibrik (τουρκ.) ινδιάνος ίντα [inda] what (επίρρημα) eg. ίντα (ή ίνταλος ή ίνταλοῖς) σκέδιον (σχέδιο) = πώς ακριβώς ελληνικά τι ἐνι τα (μεσαιων.) > τίντα > ίντα. (τι είναι που) **ίνταλοῖς** [indalois] how (επίρρημα) ελληνικά ίντα (τι, βλ. λ.) + λογής **ίνταλος** [indalos] how (επίρρημα) ελληνικά βλ. ίνταλοῖς **ίνταμπου** [indambu] What (επίρρημα) eg. Νάμπου κάμινες; ελληνικά ελληνικά ίντα (βλ. λ.) + που **ίσια ίσια** [isha isha] every bit, very, exactly, precisely, sharp eg. ίρτεν ίσια ίσια ελληνικά ίσια **ίσιαλλα** [ishalla] hopefully αραβικά *Insha'Allah* (اِنْ شَاءَ اللهُ) - αν θέλει ο θεός **ιστέ ποῦλέ** [ishte boile] (φράση) **Κ** *τούρκικα izte döyle* **καβατζι καβκάς** [gavgas] bicker, fight, quarrel, row (ουσιαστικό) eg. απόψε θα γενεί καβκάς, θα τραβηχτούσουν πάλιες *τούρκικα kavga (τουρκ.)* **καβκατζής** [gavgajis] brawler (επίθετο) *τούρκικα βλ. καβκάς* **καβλάντης** [kavlandis] 1. 2. someone who thinks he's*

ΚΟΥΤΣΙΩ

Pronunciation gudsho

Etymology good shot

Notes συνήθως λέγετε για την σκοποβολή ή γενικά για το καλό σημάδι

Ανάγκη για ένα πιο αντιπροσωπευτικό λεξικό της κυπριακής

- ❖ Το πρόγραμμα «Συντυσῖές» [sindi'ʃes]:
 - Πανεπιστήμιο Κύπρου 2006–2010
 - Δημιουργία γλωσσικών πόρων της διαλέκτου
 - ❖ Έρευνα:
 - Μελέτη του λεξιλογίου της σύγχρονης κυπριακής
 - Επεξεργασία μιας συνεκτικής πρότασης για το σύστημα γραφής της κυπριακής
 - ❖ Εφαρμοσμένο μέρος του προγράμματος:
 - Δημιουργία μιας βάσης δεδομένων ⇒ δημιουργία λεξικών
 - Σύνθεση φωνής για την κυπριακή ελληνική
- ⟨Πρόγραμμα Συντυσῖές⟩ ['proɣram:a s:indi'ʃes]
- ❖ Το πρόγραμμα «Συντυσῖές» αποτέλεσε την πρώτη φάση του φιλόδοξου έργου της δημιουργίας ενός λεξικού ηλεκτρονικής μορφής, το οποίο θα διατίθεται στο ευρύ κοινό μέσω του διαδικτύου.

Λεξιλογική βάση «Συντυσιές»

<http://lexcy.library.ucy.ac.cy/>

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Σε ποια στήλη ψάχνω;

Ποια λέξη ή τμήμα λέξης ψάχνω;

Τι είδος λέξης ψάχνω;

λήμμα ▾

*σ'*τζ'*

όλες τις λέξεις ▾

Αναζήτηση

[Πώς πληκτρολογούνται τα κυπριακά;](#)

Λήμμα	Προφορά	Άλλες γραφές	Άλλες μορφές	Γραμμ. κατηγορία	Κλίση	Σχόλια
βερεῶετζής	 vereʃetʃis		βλ. βερεσειετζής	επίθετο, διγενές	-ής, -ίνα	
βερεῶιετζής	 vereʃetʃis		βλ. βερεσειετζής	επίθετο, διγενές	-ής, -ίνα	
κοτῶνοκολοτζιά	 kotʃⁿ:inokolotʃá			ουσιαστικό, θηλυκό		
κοτῶνοτζέφαλος	 kotʃⁿ:inotʃéfalos			επίθετο, τριγενές	-ος, -η, -ον	
ῶάουερ ντζελ	 ʃáuerndzel			ουσιαστικό, ουδέτερο	άκλιτο	
ῶειμώναν-καλοτζαίριν	 ʃimónanɣalotʃérin			επίρρημα		
τῶακμάτζιν	 tʃⁿ:akmátʃin		τῶακμάκιν	ουσιαστικό, ουδέτερο		
τῶαρτζάρω	 tʃⁿ:arʃáɾo	τῶαρτσάρω		ρήμα		

Λεξιλογική βάση «Συντυσίες»

- ❖ Ημιαυτόματη μεταγραφή λημμάτων στο Διεθνές φωνητικό αλφάβητο (MS Excel)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Σε ποια στήλη ψάχνω;

Ποια λέξη ή τμήμα λέξης ψάχνω;

Τι είδος λέξης ψάχνω;

λήμμα

*σ'*τζ'*

όλες τις λέξεις

Αναζήτηση

Πώς πληκτρολογούνται τα κυπριακά;

Λήμμα	Προφορά	Άλλες γραφές	Άλλες μορφές	Γραμμ. κατηγορία	Κλίση	Σχόλια
βερεῶετζής	 vereʃetʃis		βλ. βερεσειετζής	επίθετο, διγενές	-ής, -ίνα	
βερεῶιετζής	 vereʃetʃis		βλ. βερεσειετζής	επίθετο, διγενές	-ής, -ίνα	
κοτῶνοκολοτζιά	 kotʃⁿ:inokolotʃá			ουσιαστικό, θηλυκό		
κοτῶνοτζέφαλος	 kotʃⁿ:inotʃéfalos			επίθετο, τριγενές	-ος, -η, -ον	
ῶάουερ ντζελ	 ʃáuerndʒel			ουσιαστικό, ουδέτερο	άκλιτο	
ῶειμώναν-καλοτζαίριν	 ʃimónanʒalotʃérin			επίρρημα		
τῶακμάτζιν	 tʃⁿ:akmátʃin		τῶακμάκιν	ουσιαστικό, ουδέτερο		
τῶαρτζάρω	 tʃⁿ:arʃáro	τῶαρτσάρω		ρήμα		

Λεξιλογική βάση «Συντυσιές»

- ❖ Αυτόματη μετατροπή φωνητικής μεταγραφής σε ήχο: **συνθέτης φωνής κυπριακής (text-to-speech)**

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Σε ποια στήλη ψάχνω;

Ποια λέξη ή τμήμα λέξης ψάχνω;

Τι είδος λέξης ψάχνω;

λήμμα

*σ'*τζ'*

όλες τις λέξεις

Αναζήτηση

Πώς πληκτρολογούνται τα κυπριακά;

Λήμμα	Προφορά	Άλλες γραφές	Άλλες μορφές	Γραμμ. κατηγορία	Κλίση	Σχόλια
βερεσ'ετζής	 vereʃetʃis		βλ. βερεσειετζής	επίθετο, διγενές	-ής, -ίνα	
βερεσ'ιετζής	 vereʃetʃis		βλ. βερεσειετζής	επίθετο, διγενές	-ής, -ίνα	
κοτ'δ'ινοκολοτζιά	 kotʃ ^h :inokolotʃá			ουσιαστικό, θηλυκό		
κοτ'δ'ινοτζέφαλος	 kotʃ ^h :inotʃéfalos			επίθετο, τριγενές	-ος, -η, -ον	
σ'άουερ ντζελ	 ʃáuerndʒel			ουσιαστικό, ουδέτερο	άκλιτο	
σ'ειμώναν-καλοτζαίριν	 ʃimónanʒalotʃérin			επίρρημα		
τ'σακμάτζιν	 tʃ ^h :akmátʃin		τ'σακμάκιν	ουσιαστικό, ουδέτερο		
τ'σαρτζάρω	 tʃ ^h :arʃáro	τ'σαρτσάρω		ρήμα		

Cy-Slang

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

[Αρχική](#) [Ποιοι είμαστε](#) [Βιβλιογραφία](#) [facebook](#) [Επικοινωνία](#) [Κουτσομπολιά](#) [Να γράψω κι εγώ;](#)

πιάννω τον Μίταν (που τ'αφκιά)

Κυπριακές διασημότητες

φράση

Αποτυχαίνω, κάνω μια τρύπα στο νερό.

Παράδειγμα

Νόμιζαν ότι έβγαλαν λαυράκι στην εφημερίδα, επιάαν τον Μίταν όμως!

<https://www.cyslang.com/>

Cy-Slang

- ❖ πληθοποριστικό λεξικό της κυπριακής σλανγκ, κυρίως με λέξεις που δεν καταγράφονται στα υπόλοιπα λεξικά (2016)

μολλόχας
[mo'lo:oxas]

Ουσιαστικό, αρσενικό

μολλόδιν

Ο μόνιμος λοχίας.

Παραδείγματα

Να έρχεται ο μολλόχας πουπάνω μου τζιαι να στριγγλίζει:

-Ολύμπιε εννα σε φκάλω αναφορά.

Να έρχεται ο μολλόχας πουπάνω μου τζιαι να στριγγλίζει:

-Ολύμπιε εννη σε φκίλω αναφορά.

-Τόλμι! (του απάντησα σχεδόν αυθόρμητα)

Προέλευση

< μολλόχ- (από τη συντομογραφία Μον. Λοχ.) + -ας.

Δημιουργία Γραμματοσειρών

γραμματοσειρές Carlito Enalea και GFS Didot Enalea

NICOSIA POP UP 2017

Κατσουνούθκια & Σημαδούθκια
γράφοντας την κυπριακήν

ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΠΑΣΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΑΣΠΑΣΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Μία νέα πρόταση γραφής
της κυπριακής διαλέκτου

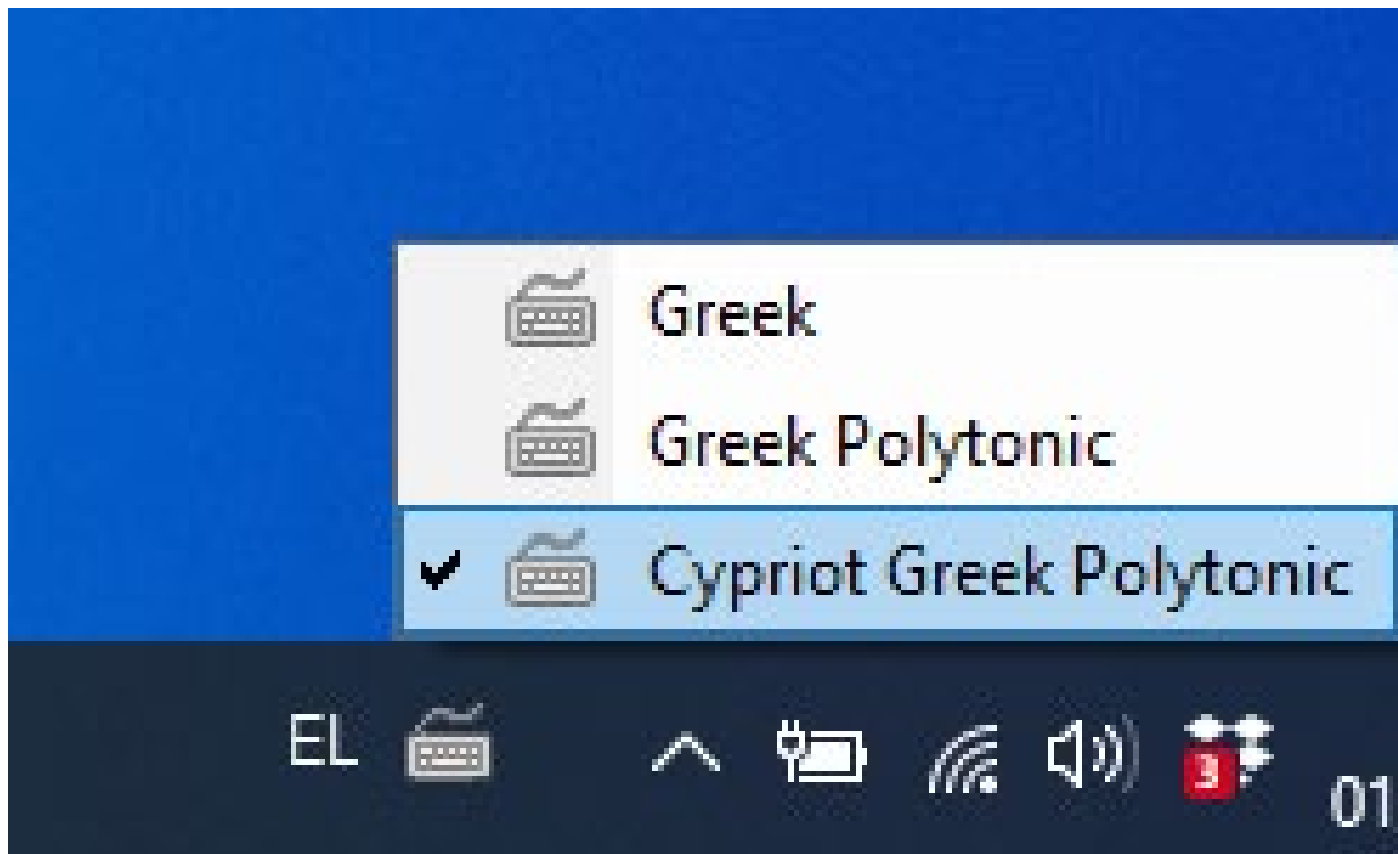
Μία πολύχρονη έρευνα κατέληξε σε μία νέα πρόταση γραφής της κυπριακής διαλέκτου, επισημαίνει η επίκουρη καθηγήτρια του ΤΕΠΑΚ. Σε συνέντευξή της στον «Φ», σημειώνει ότι «τα παιδιά αδιαφορούν για τις πολιτικές διαστάσεις του γλωσσικού ζητήματος». Ποιες οι σύγχρονες «περιπέτειες» της κυπριακής διαλέκτου. >>>24-25

Ασπασία Παπαδήμα (Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών -ΤΕΠΑΚ)

GFS		Carlito Enalea		
Didot Enalea		Carlito Enalea		
GCD phoneme	new grapheme	original characters	new grapheme	original characters
[ʃ]	σ ς	σ ς	σ ς	σ ς
[ʒ]	ζ	ζ	ζ	ζ
[kʃ]	ξ	ξ	ξ	ξ
[pʃ]	ψ	ψ	ψ	ψ
[tʃ]	τσ	τσ	τσ	τσ
[dʒ]	τζ	τζ	τζ	τζ

LANGUAGE

Δημιουργία πληκτρολογίου

Δημιουργία πληκτρολογίου

❖ Για Windows

- Χαράλαμπος Θεμιστοκλέους (μονοτονικό)
- Σπύρος Αρμοστής ([πολυτονικό](#))

❖ Για Macintosh

- Κωνσταντίνος Τερλικκάς ([σύνδεσμος](#))
- Χαράλαμπος Θεμιστοκλέους

❖ Για GNU/Linux

- Δημήτρης Καραγιάννης ([σύνδεσμος](#))

Δημιουργία πληκτρολογίου

Normal state

~	1	2	3	4	5	6	7	8	9	ο	-	=	BackSP
Tab	;	ς	ε	ρ	τ	υ	θ	ι	ο	π	[]	Enter
Caps	α	σ	δ	φ	γ	η	ξ	κ	λ	'	'	\	
Shift	ζ	χ	ψ	ω	β	ν	μ	,	.	/			Shift
Control	Alt											AltGr	Control

Δημιουργία πληκτρολογίου

Shift state

`	!	@	#	\$	%	^	&	*	()	_	+	BackSP
Tab	:	"	E	P	T	Y	Θ	I	O	Π	{	}	Enter
Caps	A	Σ	Δ	Φ	Γ	H	E	K	Λ	..	"		
Shift	Z	X	Ψ	Ω	B	N	M	<	>	?		Shift	
Control	Alt										AltGr	Control	

Δημιουργία πληκτρολογίου AltGr state

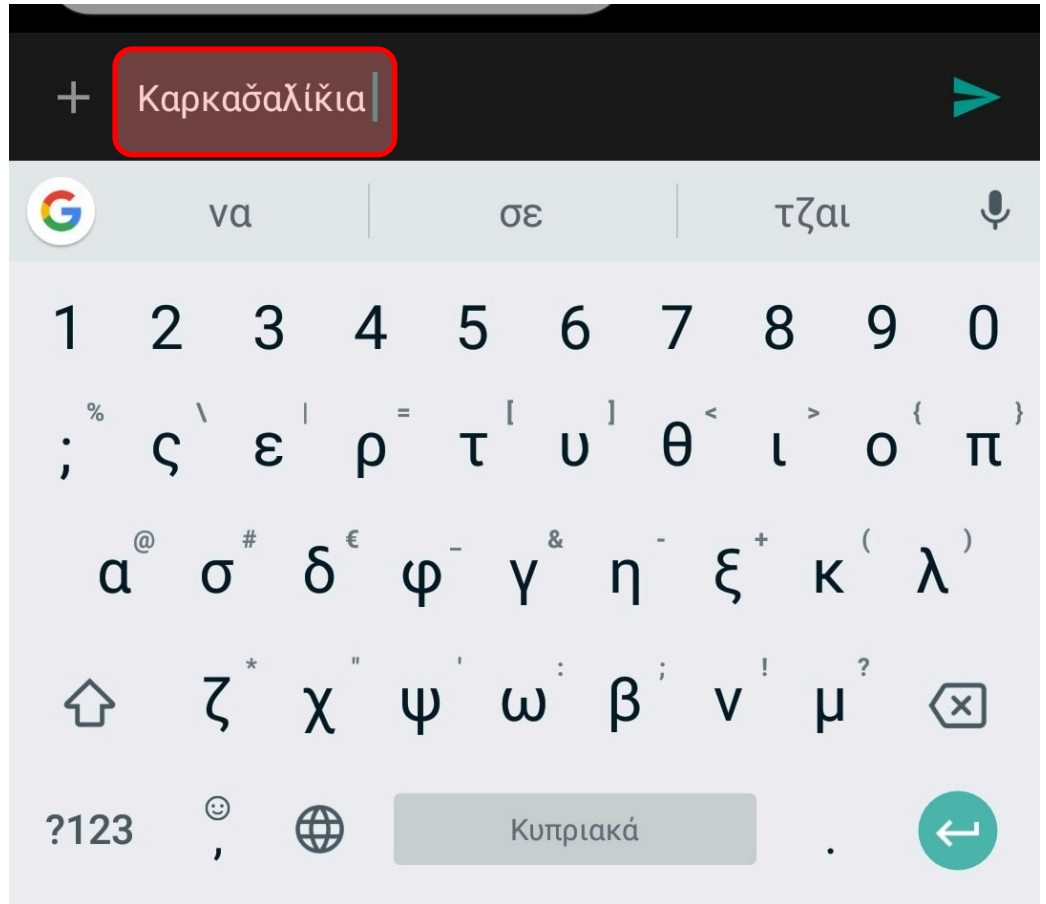
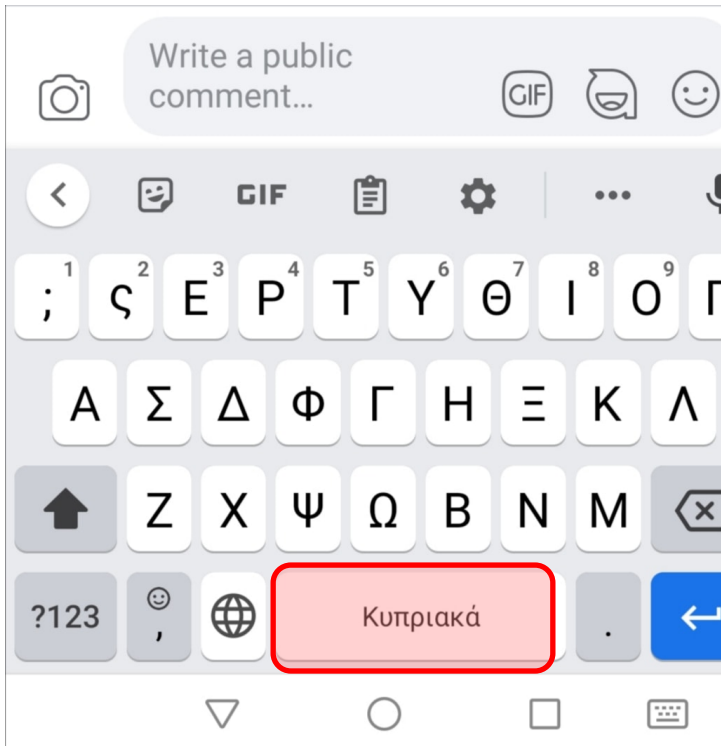
	ς	ζ	λ	£	§	¶	'	α		ο	±	1/2	BackSP
Tab		š	€	®	⇒	¥	φ	η	ό	⇒	«	»	Enter
Caps	`	š	ž	ƒ	×	ξ	ξ	χ	∨	◡		¬	
Shift	ζ	χ	ψ	˘	—	—	—	·	.				Shift
Control	Alt											AltGr	Control

Δημιουργία πληκτρολογίου

Shift AltGr state

^	Ϛ	2	3	"	˘	˜	˙	-	-	/	-		BackSP
Tab	;	C	^	№	Λ	'	Ω	ζ	ö	↔	—	·	Enter
Caps	'	Š	Ž	F	÷	ž	Ě	Ķ	˘	˙			
Shift	Ž	Ǧ	Ψ	˘	—	←	→	<	>	;	Shift		
Control	Alt									AltGr			Control

Πληκτρολόγιο για κινητά

Gboard
Δημιουργός: Google

Ορθογραφικοί διορθωτές

- ❖ Low-tech διορθωτής κυπριακής σε Google Sheets
 - Δημιουργός: Σπύρος Αρμოსτής

Πληκτρολόγιο-Διορθωτής για iPhone

Δημιουργός: Άλεξ Τουμάζης
(προ της συνεργασίας με τον γλωσσολόγο)

❖ Χαρακτηριστικά:

- διόρθωση γραφής κυπριακής σε
 - ελληνικό γραφηματολόγιο (script)
 - ρομανικό γραφηματολόγιο (Greeklish)

Πληκτρολόγιο-Διορθωτής για iPhone

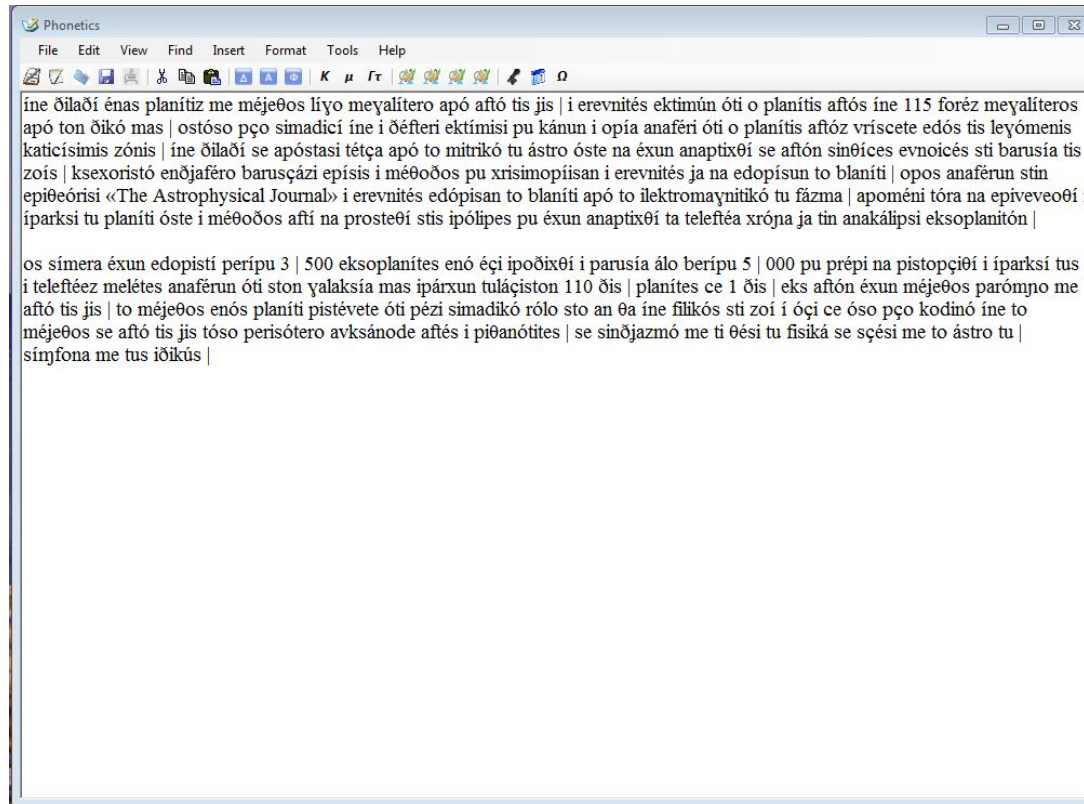
μετά τη συνεργασία με τον
γλωσσολόγο

Άλλες εφαρμογές

Εφαρμογές για ερευνητικούς
σκοπούς

Μετατροπέας κυπριακού κειμένου στο Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο

Themistocleous Charalambos (2017). IPAGreek: Computational Greek Phonology [Computer program]. Version 3.0, retrieved 21 August 2017 from <http://charalambosthemistocleous.com>

Μετατροπέας κυπριακού κειμένου στο Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο

INPUT	OUTPUT
αγέννητος	ajén:itos
αελίστας	aelístas
αζήτητος	az:ítitos
ανορθωσιάτης	anox̣θosiátis
αποελίστας	apoelístas
αποελλίστας	apoel:ístas
απολλωνίστας	apol:onístas
απορρίπτω	apor:ípt ^h o
απόσπασμαν	apóspazma ⁿ
ασσίστ	as:íst

Σπύρος Αρμοστής: ημι-αυτόματη μεταγραφή λημμάτων λεξικού στο Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο (για το πρόγραμμα Συντυθιές)

Αναλυτής μερών του λόγου (part-of-speech tagger)

- ❖ Amalia Stylianou & Natalia Pavlou (in preparation). The Bidirectional-GRU model in the identification of Parts of Speech in Cypriot Greek.
 - σώμα επισημειωμένων (ως προς τα μέρη του λόγου) κειμένων ημι-αυθόρμητου λόγου στην κυπριακή ελληνική
 - Αναλυτής μερών του λόγου (POS tagger)

Τι μέλλει γενέσθαι; Ελλείψεις, προκλήσεις και προοπτικές.

❖ Ελλείψεις:

- Ανοικτές-προσβάσιμες λεξιλογικές βάσεις δεδομένων κυπριακής
 - λεξιλόγιο, κλιτοί τύποι λέξεων
 - πλήρη λεξικά
 - επισημειωμένα σώματα κειμένων (tagged corpora) κυπριακής ελληνικής
- Εργαλεία επισημείωσης κυπριακών κειμένων
- Εργαλεία μετάφρασης από και προς την κυπριακή ελληνική
- Συνθέτης φωνής (text-to-speech)
 - Βελτίωση προσβασιμότητας σε διαδικτυακά κείμενα για άτομα με προβλήματα όρασης
- Αναγνώριση φωνής
- Κλινικές εφαρμογές
 - Εργαλεία ανάλυσης λόγου της κυπριακής από λογοθεραπευτές για διαγνωστικούς σκοπούς

Τι μέλλει γενέσθαι;

Ελλείψεις, προκλήσεις και προοπτικές.

❖ Προκλήσεις:

- Έλλειψη τυποποίησης
 - μη τυποποίηση της γραμματικής δομής και του λεξιλογίου
 - μη κωδικοποίηση του συστήματος γραφής της κυπριακής ελληνικής
- Έλλειψη έρευνας στη φωνητική και φωνολογία της κυπριακής
 - μη επαρκής περιγραφή των ηχητικών ιδιοτήτων των φθόγγων της κυπριακής ⇒ δυσκολίες στη σύνθεση και αναγνώριση φωνής
- Κοινωνιογλωσσικοί παράγοντες
 - αρνητικές στάσεις απέναντι στην κυπριακή ⇒ έλλειψη γλωσσικής πολιτικής/σχεδιασμού ⇒ περιορισμένη γραπτή χρήση της ⇒ ανυπαρξία σωμάτων κειμένων κυπριακής

Τι μέλλει γενέσθαι; Ελλείψεις, προκλήσεις και προοπτικές.

❖ Προοπτικές – Τρέχουσες εξελίξεις:

- Αλλαγή στάσεων
 - Όλο και περισσότερα άτομα γράφουν κυπριακά στην ηλεκτρονική επικοινωνία (computer-mediated communication)
- Δημιουργία βάσεων δεδομένων κυπριακής
 - Τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα προς αυτή την κατεύθυνση (Grohmann – Φωτίου: πρόγραμμα «Language variation and attitudes»)
- Δημιουργία διδακτικού υλικού για διδασκαλία κυπριακής σε αλλόγλωσσους (Επίπεδο A1, B1)
- Κλινικά εργαλεία εξειδικευμένα στην ανάλυση γλωσσικών δεδομένων κυπριακής ελληνικής
 - αυτοματοποίηση υπολογισμού φωνητικών, φωνολογικών, μορφολογικών, συντακτικών παραμέτρων του γλωσσικού προφίλ των ασθενών

Ευχαριστώ πολλά για την προσοχήν σας

